

حقوق شهروندی

در

پرتو متون قرآنی

مؤلف:

دکتر محمد صدیق قربانی

«نودشه»

سرشناسه	: قربانی، محمدصدیق ۱۳۴۱.
عنوان نام	: حقوق شهروندی در پرتو متون قرآنی / مؤلف:
پدیدآور	محمدصدیق قربانی
مشخصات نشر	: کردستان؛ آراس ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	: ۱۵۷ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۵۶-۶۰-۶
فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: کثرت گرایی مذهبی، اقلیت های دینی، جنبه های قرآنی
رده بندی کنگره	: BP۱۰۴/۷۲۴ ق ۱۳۹۰:
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹:
سایر کتبی	: ۲۴۱۶۸۷۱:

سازات آراس

حقوق شهروندی در پرتو متون قرآنی

مؤلف: دکتر محمد صدیق قربانی

ناشر: آراس

طراح جلد: م.خ.م

صفحه آرایشی: صمد احمدی نیاز

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۵۶-۶۰-۶

مرکز پخش: سنندج پاساژ عزتی انتشارات آراس تلفن: ۰۸۷۳۳۱۲۸۳۴۱

فهرست

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۷	اهمیت، تحقیق و انگیزه‌ی انتخاب این موضوع
۷	پیش تحقیق
۹	طرح تحقیق
فصل اول: غیر مسلمان در پرتو	
۱۱	متون قرآنی
۱۲	بخش اول: تعریف غیر مسلمانان، اشاره به آیات و طوایف مختلف آنان
۱۲	تعریف غیر مسلمانان
۱۳	غیر مسلمان در پرتو نصوص قرآنی
۱۴	پیش نیاز فهم آیات سه گانه
۱۸	یهودیت
۲۲	نصارا یا مسیحیت
۲۳	عقیده از نظر مسیحیت
۲۵	صابئه
۳۰	مجوسیت
۳۴	زرتشتیان
۳۹	سخن پایانی در مورد آیین زردشتی
۴۱	آیین هندو
۴۷	بودایی
۵۲	ارتباط بودا و بوداییان با خدا
۵۴	آیا بودایی دین است؟
۵۵	خلاصه تعالیم بودایی
۵۹	بخش دوم: تعریف ادیان پنجگانه و تفسیر آیات سه گانه از دیدگاه علمای تفسیر
۷۴	منشأ اختلاف بین ادیان

فصل دوم: تکثر گرایی و زیربنای رفتاری

بخش اول: تکثر گرایی دینی و حقوق شهروندی در پرتو نصوص قرآنی.....	۸۲
تکثر گرایی دینی.....	۸۲
چگونگی پیدایش نظام تکثر گرایی.....	۸۳
تقسیم تعدد دینی.....	۸۵
تعدد دینی اجتماعی.....	۸۶
تکثر گرایی اجتماعی در جامعه مدینه.....	۹۲
وفا به عهد.....	۹۴
حقوق شهروندی.....	۹۵
بخش دوم: زیربنای رفتاری و زندگی مسالمت آمیز در جامعه تکثرگرا در پرتو متون قرآنی.....	۱۱۶
زیربنای رفتاری و زندگی مسالمت آمیز.....	۱۱۶
اصل اول: برادری انسانی.....	۱۱۸
اصل دوم: آزادی اعتقادی.....	۱۲۵
حق زندگی بر همه.....	۱۳۰
اصل سوم: عدالت و مساوات.....	۱۳۱
الف) مساوات در آفرینش.....	۱۳۳
ب) مساوات در بندگی.....	۱۳۳
ج) مساوات در جنس.....	۱۳۴
د) مساوات در جزا و عمل.....	۱۳۵
عدالت.....	۱۳۵
نشانه های عدالت در اسلام.....	۱۳۹
اصل چهارم: صلح جهانی.....	۱۴۳
صلح داخلی.....	۱۴۷
پایان.....	۱۵۰
مهم ترین دستاوردهای این تحقیق.....	۱۵۰
منابع.....	۱۵۳

خداوندی را سپاس گویم که انسان را در بهترین شکل آفرید، و او را به راه راست راهنمود کرد و به او قدرت اراده، اختیار و بیان بخشید. درود و سلام بر صاحب رسالتی که جهان را به دنبال تاریکی روشن، و به دنبال حساس و وحشت مأنوس ساخت. رسالتی که در گوشه و کنار جهان، سوره دادگری و رحمت کاشت و در پرتو وحی الهی پیامبران را برادر و متساوی هم قرار داد و ارزش فطرت، جایگاه انسان و عقل، عظمت هستی و خلافت انسان به جای خدا را مطرح و حفظ کرد.

دین اسلام به عنوان آخرین حلقه‌ی سلسله‌ی ایمان آسمانی نه تنها وجود مخالف در عقیده را انکار نکرده است، بلکه آن را مورد اعتراف قرار داده و حتی ضابطه دار و قانونمند ساخته است. اثبات این ادعا همین کافی است که در متون اسلامی هیچ کتاب فقهی سراغ نداریم که فصلی را به دگراندیشان اختصاص نداده باشد و وجود اقلیت‌های غیر اسلامی را در دولت اسلامی قانونمند نساخته باشد. دین اسلام حتی این وظیفه را بر عهده‌ی فقه‌های مسلمان نگذاشته است که در خلال اجتهادات خود به آن سر و

سامان بخشند، بلکه با متون صریح قرآن و حدیث نبوی به طور شفاف به آن پرداخته است. همانا اگر متونی که مشروعیت وجود مخالف در عقیده را تثبیت می کنند از سرشت مقدس الهی و نبوی برخوردار نمی بودند اقلیت های غیر اسلامی از دیر زمان در جامعه اسلامی فراموش شده بودند. پس آنچه که مشروعیت اهل کتاب در جامعه اسلامی را نگه داشته است ویژگی ربانیت دین اسلام است. همانا تسامح اسلامی در پذیرفتن مخالف به اوج خود رسیده است، زیرا برای عقیده ی دگراندیشان حرمت قایل است و عرصه را در این مورد باز نگه داشته و آن را با منع و تحریم مسدود نکرده است. «و من آن که برای اسلام ممکن بود که به خطاظر مراعات وضعیت قانون و دین دولت، حقوقی برای شهروندان غیر مسلمان قایل نشود و به هیچ تعصبی اهتمام نرزد... اما اسلام چنین نکرده و نخواسته است حقوق شهروندان غیر مسلمان را در عقیده ای که برای خود جایز می دانند در سگناه و حاشیه قرار دهد، پس به مسلمانان گفته است: آنان را به حال خود بگذارید تا به آنچه ایمان دارند پایبند باشند»^۱

۱. نگاه قرضاوی، یوسف، غیر المسلمین فی المجتمع الإسلامی، بیروت، مؤسسه ارساله، چاپ

ششم، ۱۴۱۵هـ، ۱۹۹۴م، ص ۴۴.